

وفى ۲۵ حيزران ۱۳۲۸ سنه

پازار ايرتسى فى ۲۳ رجب ۱۳۳۰

|| جمعيت علميه اسلاميه نك ناشر افكار يذر ||

مدیر مسئول
مکتب قضاء معلمارندن
کلیسلی
منیر

سر محرر :
فاتح مجیز درسعاملرندن
توقادلی
مصطفی صبری

صاحب امتیاز :
فاتح مجیز درسعاملرندن
نصوح افندی زاده
مصطفی عاصم

مندرجات

محمد فوزی
م . صفوت
م . ص

امر بالمعروفک معناسیله صور ایقاسی
درس وکالتنک برقراری
مکملر دهها متعصب

محمد توفیق
محمد عاطف
شرف الدین
خیر الدین

محاکمه می مهاجمه می
مدنیت شرعیه
بیولک بر صافدرونلق
دوقتور دوزی بی رد

اعلان

نسخه سی ۱ غروش

آبونه اجرتی (پوسته اجرتیه برابردر)

ممالک اجنبیه ایچون :
۱۳,۰۰ فرانق
» ۶,۵۰

استانبول وولایات ایچون :
بر سنه لکی ۵۰ غروش
آتی ایلی ۲۵ »

درج اولنیمان اوراق اعاده ایدلر

قارئلر مزه

اکثر مقالاته آیات کریمه واحادیث نبویه درج ایدلش بولندی بی نظر اعتباره آلنه رق رعایتسز لکده بولنلما می رجا اولنور .

[نویسنه طباعت] محمد حلمی وشرکاسی عدلیه خانی نومرو ۱۹

دخی تأسیس ایتک ممکن اوله میه جغنی یوقاروده مدلاً بیان ایلدک. ابن سینا، فارابی، غزالی، کشف، بخاری، ابن خلدون، ابن رشد کی، علما اورپاده بک نادر پشمشدر. آ. کی و امشالی بوذوات عالییه نسبتله ایشید خان بیله دکلدک. هله علما اسلامیته ک روحلرنده او قدر صافیت واردرکه بوذوات عالییه آورپاده پشان شارب آخوَر آکل الخنازیر اشخاص ارده سنده فرق ونسبت ملاحظه ایتک عبث وعلما دین مینک شانی وعلوبتی تنقیدر.

بایزید مجیز در سعاملرندن

خیرالدین

امر بالمعروفک معناسیله صور ایفاسی

معموره عاقلده متمکن اولان بالجله ملل واقوامک کندی طبایع و عاداتجه. بر معروف و منکرلری اولوب، بیلرنده که معروفیه امر، و منکردن نهیه مداومت و اهتاملری نسبتده ملیتلری محافظه ایدرلر = اگر چه تن مذکور یتنه اهتام اولمییوب هر کس علی حده هوای نفسانیسه مطایق کوردیکی ملل سائرته عادتلری اعتیاد ایدرلر ایسه ملیتلری غائب ایده جگاری آشکار اولدینی کی، بیلرنده مخالفت و منافرتک ظهوری دخی محققدر. زیرا انسان هر قدر عقل، فکر، حیا سبیلله انواع سائر حیوانیه دن ممتاز ایسه ده طبیعت حیوانیه ده مرکوز اولان حرص و شهوت، غضب، عقل، فکر، حیاتی ازاله ایدرک نظم و عدوانه میل و هوس وجوده کلدیکندن، هر کس حالی اوزره ترک اولنسه بهمه حال بر لرینک جاننه مالنه تعرض و بطالت و کسالتله انهماکاری سبیلله خراب و بریشانیلری موجب اولور. امر بالمعروف لغه و شرعاً نه دیمکر. معروف لغه هر ملک عقل سالم صاحب لری دین و دنیا لریته موافق کوروب قبول ایلدک لری. منکر دخی و دنیا لریته نسبتله عقول سلیمه تک قبیح ایله حکم، ویا توقف ایله کتابلری تنقیح و تحریر ایلدیکی عملدن عبارتدر.

دخی اوحقیقی ترک ایتکدن نشأت ایتدیکنه احوال سابقه تک ترقیاتی شهادت ایدر. علمای اسلامیته ک یالکز صلو و یا خود بیع میختنده کوستردک لری احوال او قدر علوی او قدر موافق حکمتدر که مستشرق آ. کی یالکز بونک فلسفه سنی اکلامق ایچون بتون عمری صرف ایتسی لازمدر مترجم علما اسلامییه نسبتله بر طفل شیرخوار اولان آ. کی بتون علما اسلامیته ک فوقنده کوزتمک اچق و بارزدر که زوالی مترجم هنوز دین و ارباب دینی هیچ ده اکلامه مامش شام علما بنامندن اوزاعی مرحومه حیاتنده نوع بشرک سعادتق کافل التمش بیک قوی و برمشدر حالبوکه بوذاتک درجه سی ائمه اربعیه چیقه مزامام ابوحنیفه رضی الله عن حضرتلریک وضع ایتدیک بشیوز قانون تختنده بر ملیونی متجاوز مسئله استنباط ایتشدر که بونوکی اوروپا فنون حاضرینه موافق اولدینی ینه اورپاده فنون آشنا اولنلر تسلیم ایدیورلر. ایشته جمله دن بریسی ذکر ایدم حضرت امام دیورکه سن بلوغ ارکه کدرده اون سکزد بر بونک اوروپا ارباب فنونک غایه تدقیقاتی دماغک اون سکز یاشنده تکمل ایتسیدر فنون حاضرده اون تاریخلرده هیچ برشی اولدینی حالده بو کی حقائقه کسب اطلاع ایتک بونوکلک ایتچنده بونوکلک اولدینی خصمه سنک تسلیم ایتسی لازم کلیر.

ایشته اومیلونلره واصل اولان مسائل دینییه هپ بویه فلسفه حقیقییه مستنددر که بونارک تمامی اکلامغه بزم عمر من کافی دکلدک.

عجبا مترجمک مدوحی آ. کی بشریتک سعادتنه عائد کندیلکندن قاج قانون وضع ایتدی شه سهر هیچ دینه جکدر. تبعاتی ایسه یا کلش و نافه بر یورغونلقد و عبادالاهی اضلالدر. زیرا مقصدی دینک زهدن الدینی اکلابوب اکاکوره بر حکم یورتمکدر که بز بونک غایت چورک بر اساس اوزرینه ابتناء قلندینی افق بیان ایتدک یته تکرار ایدر که دین و قرآن سایدر. بشقه صورتله جزیره العربده

(المعروف الى الكرام يعقب خيراً والى اللثام يعقب شراً)
قولندہ کی معروف کذلک حضرت سفیان ثورینک
(وجدنا اصل کل عداۃ اصطناع المعروف الى اللثام)
قول شریفندہ کی معروف احسان معناسہ مستمیلدر . یعنی
ہر عداوتک اصنافی وابتداسی ایلیک بلیان لثیمہ ایلیک یاہق
اولدینی زتحقیق ایلدک . کریمہ ایلیک یاہنک عقیندہ خیرولثیمہ
ایلیک یاہنک عقیندہ شرحاصل اولوردیمکدر . بذات شریف
آوجیلردن برصرتلانی قورتارہ ردق سود ایلہ قارتی طیوروب
کندی چادرندہ حفظ ایلر وفتاکہ کیجہ اولوب اول ذات او یقوبہ
وارر اول صرتلان فرصدن استفادہ ایلہ مقضای جبلت
اول ذاتی ہلاک ایلدیکنی استعایلین اول زمانک شاعرلرندن
بری شو شعری انشاد ایشددر .

فقل لذوی المعروف هذا جزءا من ،
یعود باحسان الی غیر شا کر .

اصطلاح شریفندہ کی معروفک معناسی (وهو مافیہ رضا
اللہ من قول او فعل) یعنی معروف شول قول وفعلدرکہ آندہ
رضاء الہی بولنہ منکر دخی ، (وهو مالیس فیہ رضا اللہ
من قول وفعل) یعنی منکر شول عملدرکہ شرع شریف تفسیح
ایدوب آندہ رضا الہی بولندینی بیان ایتمش اولہ ، ایشہ
شو ملت نحبیہ اسلامیہ نک بین الائم افضلیتی امر بالمعروف
نہی عن المنکرہ اہتماملری ایلہ اولدینی قرآن کریمک شو
آیت کریمہ سندہ بیان بیورلشددرکہ کتم خیر امہ اخرجت
للناس الخ ... یعنی سز ناس ایچون ، عدمدن وجودہ
اخراج اولمش خیرولامت اولدیکزکہ شرع شریفندہ مستحسن
اولان معروفہ امر ، وشرعہ مستقیب اولان منکردن نہی
واللہ تعالینک وحدانیتہ ایمان ایدرسکز امر بالمعروف
نہی عن المنکر علی مراتبہم کافہ ذوی العقول اوزرینہ لازم
وافضل عبادتدر .

صاحب شرعہ نک بیانی اوزرہ مؤمنلرک بش وقت
نمازی ادا ووالدینی ارضادن صکرہ عمللرینک افضل اعلاء
کلمات اللہ ایچون اعداء دین ایلہ برآ محاربہ ومجاہدہ ایتک

وآندن دخی افضل بحرآ جہاد ایتک وآندن دخی افضل
امر بالمعروف ونہی عن المنکر در . یعنی ہرکس یکدیگرخی
الندن کلدیکی قدر شروط معتبرہ سی داخلندہ شرع شریفک
تحسین ایلدیکنی شی امر ، وتفسیح ایلدیکنی شیدن نہی
یعنی منع ایلکدر . اگر شو جہت اہمال ویا ترک اولنورسہ
بزدہ بر مزیت وافضلیت قالیجہ جنی وملیت وموجودیت
دوام ایتیمہ جکی ظاہر وباہر در . امر بالمعروف نہی عن
المنکر ، علی سبیل الکفایہ فرضدر . یعنی فرضی امر
وحرامدن نہی فرضدر . واجبی امر کراہت تحریمیہ نہی
نہی واجب وستی امر کراہت تنزیہیہ نہی سنددر .
فقط بولنردہ اوج وجہلہ ایفا اولنور ، فعللہ ، قوللہ ،
قللہ ، فعلاً امر ونہی امرانک ، قولاً علمانک ، قلاً
عوامک وظیفہ سیدر دیشلر زیرا ہر خصوصہ اقتدار
شرط اولغلہ قولاً وفعلاً امر بالمعروف دخی مقتدر
اولنلرہ واجددر . دیگر شرطلری ، نبتی تصحیح ، وقتہ
وفسادک ایقاعندن توقی وتأثیرینہ وکندوبہ برضرر اصابت
ایتیمہ جکنہ غلبہ ظن وشاید برضرر اصابت ایدرسہ صبر
وتحملدن عبارتدر . مقتدر اولنلر طرفندن ترک واہالنہ
مساعدہ شرعیہ اولندینی کی ناسک ہلاکی ومن طرف اللہ
بلا ومصیتک تعمی امر بالمعروفک ترکی سبیلہ اولدینی
کتب معتبرہ مدہ مصرحددر . حضرت پیغمبر (مروا بالمعروف
وانہوا عن المنکر قبل ان تدعوا فلا یستجاب لکم وتسلوا
اللہ فلا یعطیکم وتستنصروہ فلا ینصرکم) بیورمشلرددر .
معروفیلہ امر ومنکردن نہی ایدیکز یوخسہ نہ دعا کز
قبول اولنور ونندہ جناب اللہ ایستدیککزی ورر ونندہ
جناب اللہ ند نصرت طلب ایتدیککز زمان نصرت ایدر ،
یعنی سزلر خیر وبرکت وظفردن محروم قالندہ امر بالمعروف
نہی عن المنکرہ شتاب ایلدک . چونکہ بر مصیت کزلو
ایشلنورسہ یالکز صاحبی متضرر اولور ، اظہار اولنورسہ
منع ایلمانلرک کافہ سنہ ضرری شامل اولور . حضرت
عائشہ رضی اللہ عنہا ہی ذیشان صلی اللہ علیہ وسلم افندیزدن

کجه میه جکم :

نه ایسه مصرفک ایله اکا بر حد تعیین
خارجه جقمه او حددن اولهیم دیرسک امین
نه که لازمه آلوب حاجته کافی خرج ایت
حزم و دقتله تصرفله او حدّه درج ایت

ایتمه بهوده مصارف سفهایه باقمه
صکره چوق بورجه دوشوب بیت وقارک باقمه
قیل اداره ایشینی اخذ وعطاده دقت
ایدرک اثر حکمانده بذل همت

یورغانندن ایبرو هرکیم اوزاتسه آیاغن
اوشودر کندینی هم سونددر آخر اوجاغن
ایتمه تفریط هم افراط هرایشه ای میر
اختیار اوسط امری قیلهرق ایله تدبیر
خیردر اوسطی هر کارک اثر وار بسیار

معتدل ریخ ایله کشتی خوش ایدر سیر بحار
یاغورک نفی جهان خلقه در بی پایان
یاغسه چوق سیل باصوب غرق اولور انس و حیوان
ایله هر کار و عملده وسط اوزره حرکت
عون حقله حاصل اوله هر ایشکده برکت
ایتمی معتدلانه هر ایشه سعی ای جان
که وسط خیر امور اولدین ایله اذعان

اوت امر بالمعروفک تأثیرینک برقاچ سبی اولوب برنجیسی
آمر مأموره اوله کندوسی دوام و منهی عهدن دخی
اجتناب ایلمکدر . زیرا کیشی اولا کندسی نفسنه حاکم
ونفسندن مسؤل اولقله دائماً نفسنک اصلاحنه چالدهشوب
ساحه سلامتیه چقارمنک چاره سنه توسل ایلیی لازمدر .
شافی رحمة الله حضرتلری بیورمشکه کندی نفسنه مرهمت
وهمتی اولمایانلرک کیمه به فائده لری یوقدر . نفس اماره نک
شره میال اولدینی دلیل عقلی و نقلی ایله ثابت اولدینی کی
خادمی حضرتلری دخی شو بیتنه پک واضحاً بیان
بیورمشدر .

روایه بیورمشکه جناب باری یربلده اهلی دنیاده مصیبت
ایله تمذیب ایلدی حالبوکی اول بلدهده اون سکنز بیسک
صالح کسمه بونلوب انبیا علی کی عملاری وار ایدی
بیوردینقنده حضرت عایشه نیچون یا رسول الله سوائلک
جوابنده امر بالمعروف نهی عن المنکری ترک ایدوب اهل
معصیته الله ایچون غضب ایندکری ایچون بیورمشلردر .
نته کیم امام شافعی رحمة الله علیه حضرتلری ، حدتی داعی
اولان امور مشروعهده اثر غضب اظهار ایتمک لازمکلور .
سداقت ایلیان نجات بولوب دینه رعایت ایلیان هر بلادن
امین اولور . امر بالمعروف نهی عن المنکر ایلیان قوم
مصیبتدن سالم ، برکمه بر علمی اوکرندکجه قصورینی ده
زیاده اکلا دینی وقت عالم اولور بیورمش ، امام احمد بن
حنبل رحمة الله علیه حضرتلری دخی . عدم طهارت علل
ظاهریه داعی اولدینی کی سیئات و معصیت دخی امراض
معنویه بی موجب اولور بیورمشدر .

جناب حق (و تعاونوا علی البر و التقوی) آیت کریمه
سنده بزه امر بالمعروف نهی عن المنکری پک بلیغانه امر
بیورمشدر . مثلاً دین و دنیاچه بزه فائده سی اولیبوسوب
اضاعه عمر و مالدن عبارت اولان برطاقم تیارولره وچالنی
واویونلردن ناسی نهی ایدوب قوه معنویه جالب اولان
عبادات و طاعاته ، و فقرا و ضعیفیه و ملت و وطنک محافظه سنه
سبب اولان اعالانه بروجه شرعی امر و تنویق ایتمک هم
بر تقوایه تعاون ، و هم اتم و عدواندن عدم تعاون حاصل
اولور ، باخصوص اضاعه عمر ، اضاعه مالدن دهامضردر .
چونکه کین عمرک بردقیقه سی برمیليون لیرا ایله آله میه جنی
هر عقل قاصرک مسلمی ایسهده حرص و شہوت و غفلت
سببیه هرکس کندی نفسی منع ایدمه میه جکی جهته امر
ناهنیک لزوم و فائده سی بی اشتباهدر . حالبوکه بزم کی
تغیر برملتک حوایج ضروریه دن غیری محالره اضاعه مالده
دوام ایتمی افلاس علامتیدر . بوراده حضرت لقمانک
فرزندینه ایتمش اولدینی مروی اولان بر نصیحتی یازمادن

نفسی الی ماضی داعی
تکثر اسقامی و اوجای
کیف احتیالی من عدوی اذا
کان عدوی بین اضلعی

شو مسروداندن ظاهر اولدینی کی هر فرد عاقل و بالغک
افراد قارشو کندی اقتداری درجه سنده شروط سابقه به
رعایتله برابر امر بالمعروف نهی عن المنکر ایضا ایلمو
واحب ایسه ده تأثیر وفادهمی عام و کثیر اولموب آنجی
اداره مرکزیه سندن نوعه قارشو قولاً و فعلاً ایضا اجرا
اولورسه آسایشک استقراریه بادی و منفعتی دخی عام
اولدینی مجریان دندر . کما قال عبدالله ابن المبارک رحمه الله فی
حق هرون الرشید رحمه الله علیه ،

الله يدفع بالسلطان معضلة عن ديننا رحمه منه و رضواناً ،
لولا الائمة لم یأمن للناسل . و کان اضعضنا نهياً لاقوانا .
ایوبده زال پاشا مدرسی

محمد فوزی

درس وکالت علیه سنک بر قراری

طلبة علومك طسره غزمتلرنده آله قجقلى خرجراه
حقنده: رس وکالت علیه سنک کچنلرده برقراری ایشدک فقط
اینامدق . یاخود اینامق ایستمدک ایدی .
آخیراً قرار مذکورک طلبه علوم آرسنه بر عدم
خوشنودی موجب اولدیغی حتی درس وکالتنه و مقلا
مشیخته مراجعتله حققرینک شرط واقف و تعامله توفیق
ویرلدی طلب ایتدک لری ایشدک برقاچ سوز سوریلما
زده مجبور اولدق .

مسموعاتزه کوره درس وکالتنک اسکی تعاملی ترکله
یکیدن بویه بر قراره تصدی ایتمی کویا طلبه علومک
اوزاق محلله کیده جکندن بحثله بیلت علم و خبری آله رق
بشققرینه صامق صورتله سوء استعمال ایتلری احتمالندن
نشئت ایتش و یاخود بوسنه طلبه علوم سنین سابقه به نسبتبه
چوق ایشده الدهکی پاره یتشماش بناء علیه یکی بر اصوله
تابع اولمی ضروری کورمشر .

شمعی بز شو ایکی جیتی تحلیل ایدلم

یعنی بنم نفسم دائماً بکا ضرر ورن شیشه بنی دعوت
ایدوب علت و مرضی آرتیریور . بردشمنک بنم ایچرمیده در
اول دشمندن بن فصل قورتیله بیلرم دیمکدر . تأثیرک
ایکینجی سببی اقرباء و احبانه امر و نهی ایلکدر جابحق
حبیب ادیننه ، (و انذر عشیرتک الاقرین .) آیت کریمه سنی
انزال بیوروب و هله اولی ده کندی اقرباء و تعلقاتی عذاب
الهی ایله انذار بیورمسنی امر ایدیوردی . بر کسه
(حبک الشئ یعنی یضم .) فحواسنجه اقرباء و احبانتک
افعال سینه سنی کورمک و ایشتمک خصوصنده کور و صاغر
کسیلوب امر بالمعروف نهی عن المنکر ایلز ایسه ، امرالهی
وسنت نبویه مخالف ایتش اولسیله برابر سارلرینه امر
و نهیک تأثیری اولیه جفی شویله طورسون بلکه افعال و
اغرارلری دخی موجب اولور . حکمدان بری (رب
قول اشد من قول .) بیورمشدر یعنی چوق سوز وارکه
تأثیرجهتندن قلنجیدن شدتلیدر . یعنی قول لین و نفس الامر
موافق و غرض و عوضدن خالی کلامک حسن تأثیری و قول
غلیظ و نفس الامر مخالف و غرض آمیز کلامک سوء تأثیری
قلنجیدن شدتلیدر دیمکدر . (کان ببلاد الفارس رجل فی
زمان الاکسره بنادی کل یوم علی باب قصر المملک لایکون
ملک الا بالرجال و لایثبت الرجال الا بالمال و لایحصل المال الا
بالعمارة و لانصح العمارة الا بالعدل ،) یعنی بلاد فارسده
اکسره زماننده بررجل عاقل هرکون قصر ملکک قیوسنده
دوروب نداه ایدر ایدیکه ملک رجالسز اولمز رجال مالسز
ثبات ایتز مال دخی عمارتسز حاصل اولمز عمارت دخی
عدالتسز پاشاماز عدالت ایسه مقتدر اولنلر جانبندن بلا
غرض و بلاعوض اولاق قول ، ثانیاً فعل ایله امر بالمعروف
نهی عن المنکر ایله اولور .